

İSİMDEN İSİM YAPIM EKİ +()Ş'NİN İŞLEKLİĞİ ÜZERİNE

A Study on the Productivity of the Noun-to-Noun Suffix +()Ş

Dr. Öğr. Üyesi Ünal KALAYCI

Batman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, Batman, Türkiye. ukalayci@gmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş/Received:
19.03.2022

Kabul/Accepted:
24.04.2022

Sayfa/ Page:
104-113

Öz

Sözcükler gibi yapım eklerinin de işlekliliği hem artabilmekte hem de azalabilmektedir. Türkçenin ilk yazılı eserlerinde az sayıda örnekte rastlanan +()ş isimden isim yapım eki 1970'li yıllara kadar arkaik bir kalıntı olarak görülmüştür. 1974 yılında Tahsin Banguoğlu'nun *Türkçenin Grameri* adlı eserinde ekin sözcük türettiği iki alanda işlek olduğu dile getirilmiştir. O tarihten günümüze kadar kaynaklarda isimden isim yapım eki +()ş hakkında dört farklı yaklaşım gözlenmiştir. Birinci grup kaynaklar eke yer vermemiştir. İkinci grup kaynaklar ekin işlek olmadığını öne sürmüştür. Üçüncü grup kaynaklar ekin işlekliliği hakkında fikir beyan etmemiştir. Dördüncü grup kaynaklarda ekin işlek olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacıların ek hakkındaki bu farklı görüşlerinin nedeni ekin işlekliliğidir. Bir yapım ekinin kullanım sıklığı ve türettiği sözcük sayısı onun işlekliliğini belirleyen temel öğedir. Kullanım sıklığı ve türetilen sözcük sayısı ile ilgili belli bir sayı ve sınır olmadığı için kaynaklarda ekle ilgili farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle işleklilik görecelidir. Bunun yanında son elli yıllık süreçte ekin işlekliliği artmıştır. Ekin işlekliliğindeki değişiklik de kaynakların eke karşı farklı yaklaşımlarına neden olmuştur.

Çalışmada ele alınan başlıklarda +()ş ekiyle türeyen yüzü aşkın sözcüğe yer verilmiştir. Bu örnek sayısından yola çıkılarak isimden isim yapım eki +()ş'nin işlek bir ek olduğu görüşü vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, şekil bilgisi, ek, isimden isim yapım eki, +()ş.

Abstract

Like words, the productivity of the suffixes can both increase and decrease. The suffix +()ş, which is seen in a few examples in the first written works of Turkish, was seen as an archaic relic until the 1970s. In Tahsin Banguoğlu's work titled *Grammar of Turkish* in 1974, it was stated that the suffix is a frequently used one in two areas where it derives words. From that date to the present, four different approaches have been observed about the noun-to-noun suffix +()ş in the sources.

There are four different approaches about the name-to-name making suffix in the sources. The first group of sources did not include the suffix. The second group of sources implied that the suffix is not frequently used. The third group of sources did not give any opinion about the common usage of the suffix. The fourth group of sources emphasized that the suffix is used intensively.

The reason for these different opinions of researchers about suffix is the frequently usage of the suffix. The frequency of usage of suffix and the number of words that the suffix derives are the basic elements that determine the functionality of a suffix. Since there is no certain number and limit regarding the frequency of use and the number of derived words, different approaches have emerged in the sources regarding the suffix. In this aspect, functionality is relative. In addition, the frequently usage of suffix has increased in the last sixty years. The change in the status of the suffix has also caused sources to have different approaches to the suffix.

More than a hundred words that are derived from the suffix +()ş are included in the headings discussed in the study. Based on this number of examples, it has been emphasized that the name-to-name suffix +()ş is commonly used.

Keywords: Turkish, morphology, suffix, name-to-name suffix, +()ş.

Atıf/Citation: Kalaycı, Ü. (2022). İsimden isim yapım eki +()ş'nin işlekliliği üzerine. *International Journal of Filologia* ISSN: 2667-7318 5(7), 104-113.

Giriş

Çalışmanın amacı isimden isim yapım eki +()ş'nin işlevlik durumunu tespit edebilmektir. Ekin, Eski Türkçe, Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Türkiye Türkçesi ve çağdaş Türk lehçelerinde varlığı ve kullanımı, ardından da çağdaş Türkiye Türkçesindeki işlevliği sorgulanmıştır. Yazılı kaynakların tanıklığına başvurularak elde edilen bilgi ve örnekler Türk dilinin genel kuralları çerçevesinde işlenmiştir.

Ek, sözcüklerin sadece ikinci hecesine eklenmesi yönüyle yapım eklerinden farklılık göstermektedir. Ekten sonra başka ekler gelebilmekte fakat eki ikinci heceden üç ve diğer hecelere atacak şekilde ekin önüne başka ekler gelmemektedir. Ek, ikinci heceye gelebilmek için de üç ve daha fazla heceli sözcüklerde “kırpma” yapmaktadır. Kırpma bilindiği gibi sözcüklerden bazı hecelerin atılmasıdır. Profesör sözcüğünün “prof” şeklinde, bütünleme sözcüğünün “büt” şeklinde söylenmesi ve yazılması sözcük yapımı açısından “kırpma” yöntemi olarak adlandırılmaktadır. Ek, tek heceli sözcükleri “aşk+ş>aşkoş” şeklinde iki heceye çıkarmakta, iki heceli sözcüklere eklendiğinde “baba+ş>babiş/babuş/baboş” sözcüğünde de görüldüğü gibi hece sayısı değişmemekte, üç ve daha fazla heceli sözcüklerde ise “İbrahim>İbo+ş>İboş” sözcüğünde de görüldüğü gibi kırpma yapmaktadır. Ekin sözcüklere eklenirken kendinden önceki biçim birimde meydana gelen değişikliği ve ekin önüne gelen yardımcı sesleri vurgulamak amacıyla “+()ş” şeklinde gösterilmiştir.

1. TARİHİ SÜREÇTE +()Ş EKİ VE EK HAKKINDAKİ FARKLI TUTUMLAR

İsimden isim yapım eki olan ve eklendiği sözcüklere temelde sevgi, okşama, benzerlik, yumuşaklık ve küçültme anlamı katan +()ş eki Türkçenin ilk yazılı eserlerinde birkaç sözcükte görülmektedir. Türkçenin sonraki dönemlerinde âdeta unutulmuş ek, son yıllarda dil bilgisi kitaplarında yer almaya başlamıştır. Aşağıda ekin Eski Türkçe, Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi ve günümüz çağdaş Türkçelerindeki durumuna değinildikten sonra Türkiye Türkçesinin özellikle son elli yıllık dönemdeki durumu irdelenmiştir.

1.1. Sekizinci Yüzyıldan Yirminci Yüzyıla Kadar +()Ş Eki

Türkçede Sekizinci Yüzyıldan Önce Kullanılan Ekler adlı çalışmada *ba:ğ>bağış* örneği verilmiş, ekin işlevinin belli olmadığı, +()ş ile türetilen *bağış* sözcüğün *ba:ğ* ile aynı anlama geldiği ve ekin işlev olmadığı ifade edilmiştir (Clauson, 2007, s. 191).

Eski Türkçenin Grameri'nde, isim yapım ekleri arasında +()ş eki için *seyrek* ifadesini kullanılmış ve dipnotta *bağ* ‘bağ’+ş>*bağış* ‘halat’ ve *büğü* ‘dirayet, büyücü’+ş>*büğüş* ‘dirayet’ örneklerine yer verilmiştir (Gaban, 1995, s. 45).

Orhun Türkçesinde ekin kullanımı üç örnekle açıklanmıştır: *öd* ‘zaman’, *öd+üş>ödüş* ‘tam gün, 24 saat’; *bağ* ‘bağlamak’, *bağ+ış>bağış* ‘bağ, ip’; *agı* ‘ipek, kumaş’, *agı+ş>>agış* ‘servet, hazine, mal mülk’ (Ata, 2011, s. 91).

Bahsi geçen ekin Eski Türkçedeki *seyrek* ve *çok seyrek kullanılan ekler* sınıfında olduğu görüşünü dile getiren araştırmacılar, bu gruptaki eklerin bir iki istisna dışında hemen hemen bütünüyle Eski Türkçeden sonraki devirlerde birer ikişer örnek veren arkaik kalıntı olduğunu ifade etmişlerdir (Korkmaz, 1989, s. 359-360).

Oğuzların Anadolu’yu yurt edinmeleriyle batı Türkçesinin ilk dönemi olan Eski Anadolu Türkçesi Dönemi başlamıştır. Dönemi ele alan *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler* (Gülsevin, 1997), *Eski Anadolu Türkçesinde (14. yy.) Türetim Ekleri ve Söz Yapımı* (Karaoğlu, 2016), *Eski Anadolu Türkçesinde İsimden İsim Fiilden İsim Yapma Ekleri ve Fonksiyonları* (Genç, 2005), *Eski Anadolu Türkçesi El Kitabı* (Öztürk, 2017) adlı çalışmalarda +()ş ekine yer verilmemiştir.

Osmanlı Türkçesi hakkında yazılan kaynaklarda da durum Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’ni ele alan kaynaklardan farklı değildir. Mesela *Osmanlı Türkçesi Grameri*'nde (Develi, 2018), *Müeyyessiretü'l Ulûm* adlı eserde (Balaban, 2019, s. 351-353), yine Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınan çalışmalardan biri olan *Terceme-i Yüsfu Züleyhâ* (Alper, 2011) adlı çalışmada da +()ş ekine yer verilmemiştir.

Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi Dönemi dil bilgisi kitaplarında eke yer verilmemekle birlikte o dönem metinlerinde ekle türetilmiş isimlere rastlamak mümkündür. 19. yüzyılın ilk yarısında

bilinen ve ikinci yarısında yaygınlık kazanan orta oyunundaki tiplerden birinin adı *İbiş*'tir. *Fadış* adı mahkeme kayıtlarında geçmektedir (Barış, 2007, s. 8). Osmanlı Devleti'nde ayanlık yapan Tuzcuoğlu *Memiş* Ağa vardır (Hacısalihioğlu, 2012, s. 451).

Yirminci yüzyılda ekin işlevinde bazı değişimler olmuş ve ek peyderpey hem çağdaş Türkçeleri hem de Türkiye Türkçesini ele alan kaynaklarda yer almaya başlamıştır.

1.2. Çağdaş Türkçelerde +()Ş Eki

Özbek Türkçesinde benzerlik bildiren +(ş) ekinin şu örneklerde görüldüğü ifade edilmiştir: *aq+i+ş* 'akımsı', *kök+i+ş* 'mavimsi', *sârğ+i+ş* 'sarımsı' (Coşkun, 2000, s. 31).

Yeni Uygur Türkçesinde renk isimlerine getirilen ekin sözcüklere benzerlik anlamı kattığı dile getirilmiştir: *ék+i+ş* 'beyazımsı', *kök+ü+ş* 'göğümsü', *sa(r)ğ+u+ç* 'sarımsı' (Öztürk, 1994, s. 30).

Kırgız Türkçesinde ek, benzerlik anlamı katan sıfatlar yapmaktadır: *agış* '< ak+i+ş beyazımsı', *kögüş* '< kök+ü+ş mavimsi' (Çengel, 2005, s. 120).

Başkurtçada nadir kullanılan *kayneş* ve *ağaeş* sözcüklerinin +()ş ekiyle türediği görüşü olmakla birlikte bu görüşe şüphe ile bakmak gerektiği dile getirilmiştir (Korkmaz, 1989, s. 359-360).

Sibirya Tatar Türkçesinde sevgi ve küçültme işlevi bulunan +()ş ekinin işlek olmadığı dile getirilmiş ve babasıyla aynı adı taşıyan çocuğa seslenme sözcüğü olarak *atı+ş* ve han eşi anlamında *qan+iş* sözcüklerinin kullanıldığına yer verilmiştir (Alkaya, 2008, s. 221).

Altay Türkçesinde ek, +aş, +eş, +oş, +öş şekilleriyle isimlere eklenmektedir. Eklendiği sözcüklere küçültme ve sevgi anlamı katan, sözcükleri pekiştirme ve terim yapan işlek bir ek olduğu dile getirilmiştir: *kayınaş* 'küçük kayın', *kojoñoş* 'şarkıcılık', *biçigeş* 'kitapçık', *ayagaş* 'küçük fincan', *könögöş* 'küçük kova', *oogoş* 'küçükük', *çörçögöş* 'kısa masal' (Elcan, 2016, s. 39).

Kazak Türkçesinde ek, kişi adlarına ve bazı cins isimlere eklenerek onlara küçültme, nazlandırma ve sevmeye gibi manalar katmaktadır: *Abiş* 'Abdirahman'ın kısaltılmışı', *Gülüş* 'Gülsim, Gülnar', *Ürmiş* 'Üрман', *böpeş* 'bebeğim, bebekçiğim', *kaklaş* 'canım', *kökeş* 'anacığim'... (Arslan, 1997, s. 395).

Yukarıdaki örneklerden de görüleceği gibi ek, Altay Türkçesinde işlektir; çağdaş Özbek, Yeni Uygur ve Kırgız Türkçelerinde renk adlarıyla ilgili sınırlı sayıda sözcükte varlığını sürdürmektedir; Tatar Türkçesinde küçültme ve sevgi işleviyle kullanılmaktadır; Kazak Türkçesindeyse cins isimlere ve özel isimlere getirilmektedir.

Oğuz Türkçesinin Türkiye Türkçesi dışındaki kolları olan Gagavuz, Türkmen ve Azerbaycan Türkçesiyle ilgili ulaşılan kaynaklarda eke rastlanmamıştır.

1.3. Türkiye Türkçesi Döneminde +()Ş Eki

1.3.1. Eke Yer Vermeyen Kaynaklar

Dil bilgisini tümüyle ele alan çalışmalarda ayrı bir başlık altında incelenen yapım ekleri arasında bazı kaynakların bu eke yer vermediği görülmüştür: Emre, on dokuz işlek isimden isim yapım eki ve yüz civarında "serpiştirme rastlanan türeme isimler" başlığında ele aldığı isimden isim yapım ekleri arasında (Emre, 1945, s. 136-210), Ergin ele aldığı 43 isimden isim yapım eki arasında (Ergin, 1993, s. 145-169), Edizkun ele aldığı 15 isimden isim yapım eki arasında (Edizkun, 1999, s. 124-125), Gülensoy, ele aldığı 34 Türkiye Türkçesindeki başlıca isimden isim yapım eki arasında (Gülensoy, 2000, s. 369-374), Korkmaz ele aldığı 60 isimden isim yapım eki arasında (Korkmaz, 2009, s. 33-66) +()ş ekine yer vermemiştir.

Kaynak kitaplar yanında yapım ekleri, sevgi, küçültme ve benzerlik bildiren ekler üzerine yapılan çalışmalar arasında da eke yer vermeyen kaynaklar vardır: Yıldırım, Türkçede benzerlik ve eşitlik ifade eden ekler üzerine yaptığı çalışmada Özbek, Yeni Uygur, Kıpçak, Altay ve Çuvaş Türkçesinde +()ş ekinin varlığına örnekler verirken Türkiye Türkçesindeki varlığından bahsetmemiştir (Yıldırım, 2011, s. 14-15). Miandoab da Türk dilinde küçültme anlamı taşıyan 16 eki incelediği çalışmasında eklendiği sözcüğe küçültme anlamı da kattığı bazı kaynaklarda dile getirilen +()ş ekine yer vermemiştir (Miandoab, 2018).

1.3.2. Ekin İşlek Olmadığı Vurgulanan Kaynaklar

Kurul tarafından yükseköğretim öğrencileri için hazırlanan *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* adlı kitapta ele alınan 34 isimden isim yapım eki arasında +()ş ekinin işlek olmadığı dile getirilmiştir: “Eskiden de kullanılış sahası çok dar olan bir ektir. Bugünkü dilimizde birkaç kelimedede kalmıştır. Sevgi ve okşama bildirir. Şahıs adlarına da getirilir: *maviş, göğüş, minnoş, Aliş, Memiş*” (Korkmaz vd., 1992. s. 92).

Elcan, çalışmasında eke şu şekilde yer vermiştir: “+ş: İşlek bir ek değildir. Küçültme, sevgi, sevimlilik gibi anlamlar ifade eder: *Aliş, Zeliş, Fatoş, maviş, minnoş* vb.” (Elcan, 2016, s. 45).

Yokus sözcüğünde görülen +()ş ekinin seyrek kullanılan bir ek olduğunu ifade edilmiştir (Eren, 1999, s. 456).

Vural ve Böler, ek hakkında şu ifadelerle yer vermişlerdir: “Kullanılış sahası dar bir ektir. Bugün birkaç kelimedede kalmıştır. Küçüklük, sevimlilik, okşama anlamları katar. Kelimelerin genellikle kesik biçimlerine getirilir: *maviş (mavi), Aliş (Ali), Rabiş (Rabia), Veliş (Veli), tombiş (tombul)* vb.” (Vural vd., 2011, s. 179).

Türkçede çocukla ilgili sözcükler üzerine çalışan Güngör, küçültme ve sevgi anlamı katan +()ş ekinin çocuk dilinde karın ve mide ile ilgili sözcükler türetirken yoğun şekilde kullanıldığını ifade etmekle birlikte ekin genel kullanımı hakkında şu ifadelerle yer vermiştir: “İşlek olmayan, Anadolu ağızlarında kullanılan ve çoğunlukla akrabalık bildiren kelimelere gelerek sevgi ve küçültme anlamı veren bir ektir” (Güngör, 2016, s. 106).

1.3.3. Ekin İşleklığı Konusunda Değerlendirme Yapılmayan Kaynaklar

“-İş Ekiyle Türemiş Adlar” başlığı altında eylemden ad türeten ek iki madde hâlinde ele alınmış, örneklendirilmiştir. Başlığın sonunda ekin görev ve anlam değişikliğiyle ad soylu sözcüklere geldiği ifade edilmiş; *gün-eş, gen-iş, koğ-uş, gök-üş, mavi-ş, İbiş (İbrahim), Aliş, Memiş (Mehmet), Fatoş (Fatma)* örneklerine yer verilmiştir. (Gencan, 1971, s. 180). Gencan’ın yukarıda yer verilen -iş ekinin anlam ve görev değişikliğiyle isimlere geldiği ifadesi ekin oluşumuyla ilgili farklı bir görüştür. Mavi-ş örneği de verildiğine göre bu ek +()ş ekidir.

Türkçenin Ekleri adlı çalışmada bazı ad soylu sözcüklerin genellikle kesik biçimlerinin sonuna getirilen +()ş ekinin sözcüğe “küçük, sevimli, sevgili, okşamalık” anlamları kattığı dile getirilmiştir: *Aliş, Fatos, Memiş, Memoş, Rebiş, Veliş, maviş, tombiş* (Hatiboğlu, 1981, s. 144).

Türkiye Türkçesindeki yapım ekleri incelenirken tek şekilli ve üç işlevli ekler arasında görülen +ş’nin işleklığı hakkında fikir beyan edilmemiştir (Gedizli, 2012, s. 3368).

Ekin, renk adları türettiği eklendiği sözcüklere “küçültme” anlamı yanında diğer kaynaklarda bahsedilmeyen “-lı” anlamı kattığı dile getirilmiştir (Kaya, 2014, s. 34).

Son yirmi yıllık süreçte hitap sözcüklerinde ciddi değişimler yaşandığı, bu hitapların sosyal medya ve görsel iletişim araçları vasıtasıyla yayıldığı, bu hitapların özellikle +ş, +ko ve +to ekleri kullanılarak meydana getirildiği ifade edilmiştir (Alkan Ataman, 2018, s. 676).

Eker, ekin küçültme, sevgi ve sempati anlamı kattığını ifade ederek *Aliş, maviş, minnoş* örneklerine yer vermiştir (Eker, 2019, s. 269, 275).

Elâzığ yöresi ağızlarında ekin sözcüklere sevgi anlamı kattığı ifade edilerek *anoş, baboş ve gakkoş* sözcüklerine yer verilmiştir (Korkut, 2019, s. 141).

1.3.4. Ekin İşlek Olduğu Dile Getirilen Kaynaklar

Araştırmacı, ilk baskısını 1974 yılında yaptığı *Türkçenin Grameri* adlı çalışmasında ele aldığı 53 isimden isim yapım eki arasında +()ş ekine geniş yer ayırmıştır. Banguoğlu, ekin küçültme ad yapma fonksiyonunun canlı kalmadığını, buna karşın insan tipi belirten okşama sıfatları ile kişi adlarından okşama adları yapmada canlı kaldığını dile getirmiştir. Banguoğlu, ekin kişi adlarından yakıştırılabilenlerin hepsine getirilebileceğini ifade etmiştir (Banguoğlu, 1974, s. 182-183).

Akata, ekin işlek olduğunu şu ifadelerle dile getirmiştir:

“Kategori biçimbirimleri içinde küçültme ve sevimlilik kategorisinde yer alan +ş biçimbirimi, özel ve tür adlarda kullanılan seslenme öğelerinin işlek biçimbirimlerinden biridir. Ögenin doğrudan kullanımının yol açacağı birincil anlamın değerini olumlayarak vurgular. *Bebiş, tatlış ve ciciş* örneklerinde adlara gelerek küçültme ve sevimlilik anlamı kazandırır. Kullanıldığı bağlamda olumlayıcı işleviyle ön plana çıkan bu öğeler, sanal dil kullanımlarında yansıtılan yoğun sevginin göstergeleridir” (Akata, 2018, s. 75).

1.4. +()Ş Ekine Karşı Farklı Tutumların Nedenleri ve İşleklilik

Dil bilgisini ve ekleri ele alan bazı kaynaklar sınırlı sayıda ve sadece işlek ekler, bazı kaynaklara işleklilik derecesini vurgulayarak tüm ekler yer vermiştir. Ekin kaynaklarda yer almaması ya da ekin yer aldığı kaynaklarda işleklılığı hakkında bir birinden farklı yargıların bulunması eklerin işlekliliğinin tespitinde sorunlar olduğunu göstermektedir.

Eklerin işleklılığı süreç içerisinde artabildiği gibi azalabilmektedir. Tarihî kaynaklarda kumsal gibi az sayıda sözcükte görülen +sAl eki günümüzde işleklilik kazanmıştır (Bayraktar, 2019, s. 138). Bencileyin, sencileyin sözcüklerinin geçtiği metinlerde görülen +cIIAyIn eki çağdaş Türkiye Türkçesinde kullanılmamaktadır. Ekle türetilmiş sözcük ya da sözcükler, kullanılan dilde yoksa o ek için kullanımdan düşmüştür, denilebilir. Var olan bir ekin işlekliliğini tespit etmek çok da kolay değildir.

Ergin, ek işlekliliğini şu ifadelerle açıklamıştır:

“Aynı cinsten yapım ekleri arasında hangisinin en çok örneği varsa o cinsten en işlek ekinin o olduğu anlaşılır. Diğerlerinin işleklilik derecesi de aynı şekilde kendi örneklerinin sayısı ile tespit edilir. Demek ki dilde bulunan ekler arasında da kullanıma bakımından, dilde rağbet görme bakımından bir fark, bir derece vardır. Bazı ekler çok başvurulmuş, bazıları ancak mahdut gövdeler için kullanılmıştır” (Ergin, 1993, s. 199). Sözlüklerde ekle türetilmiş sözcüklerin sayısına bakmak en genel geçer yöntem olarak görülmektedir. Bununla birlikte hangi tür sözlük ya da sözlüklere bakılacak? Ek kaç sözcük yapımında görev almışsa işlek olur? İncelenmekte olan +()ş eki, isimden isim yapım ekleriyle mi yoksa daha özelden sevgi, okşama, sevecenlik vb. ifade eden eklerle mi kıyaslanmalı? Bu ve benzeri soruların cevabı belirsizdir.

Ayrıca geleneksel çalışmalarda ekin türetkenliği, sözlükte o ekle türetilmiş sözcüklerin sayısı ile tespit edilmesine eleştiriler de var. Bu yöntemin, sadece sözlüğe giren sözcükleri içermesi nedeniyle oldukça sınırlı bir tespit yöntemi olduğu dile getirilmektedir (Erdem, 2016, s. 178).

İşlek ekle işlek olmayan ek arasındaki en önemli farkın konuşma sürecinde işlek eklerin hemen anlaşılması, işlek olmayanlarınsa aynı süratte sezinlenememesi şeklinde ifade edilmiştir (Eker, 2019, s. 265).

Demir, işleklılığı açıklarken iki hususa dikkat çekmiştir: “İşleklilik bir ekin farklı kök ve gövdelere gelebilmesini ve kullanım sıklığını ifade eder. Eğer bir ek sık kullanılıyor, gerektiğinde yeni kelimeler türetebiliyorsa işlek sayılmaktadır. Sık kullanılmıyor, yeni kelime türetmeye yaramıyorsa işlek değildir. Çekim ekleri aynı türden her kelimeye eklenebildikleri için yapıları gereği işlektirler. Bu nedenle işleklilik daha çok, doğal sınırlılıkları olan yapım ekleriyle ilgili bir durumdur ve görecelidir” (Demir vd., 2020, s. 190).

Eklerin türetkenlik seviyeleri art süremlili ve eş süremlili derlem yardımıyla tespit edilebilir. Bu, derlemde yeni türetilmiş sözcüklerin gösterimleri işleklilik ölçümünde yardımcı olur (Ay, 2019, s. 10). Bir ekin iki farklı tarih arasında benzer özellikteki derlemde kullanım sayısı ve türettiği sözcük sayısına bakılarak ekin işleklilik durumuyla ilgili bazı somut verilere ulaşmak mümkündür. Böyle bir derlem özel olarak oluşturulabilir fakat hâlihazırda bir derlem bilinmemektedir.

Türkiye dışında da ek işleklılığı konusunda farklı teoriler ve uygulamalar yapıldığı bilinmektedir (Erdem, 2016).

Yukarıda yer verilen görüşlerden de anlaşılacağı gibi eklerin işlekliliğini ölçen üzerinde mutabık kalınmış bir sistem yoktur. Konuyla ilgili farklı görüşler ve uygulamalar vardır. Hatta ek işlekliliğinin göreceli olduğu görüşü bile vardır. Bu durumda ele alınan ekin işlekliliğini tespit etmek amacıyla

aşağıda ek farklı yönleriyle incelenmiş, bu inceleme yapılırken akademik kaynaklarda ekle türetilmiş sözcüklere yer verilmiş ve ekin sözcük yapma potansiyeline vurgu yapılmıştır.

2. FARKLI AÇILARDAN +()Ş EKİ

2.1. +()Ş Eki Hangi Sözcük Türlerine Getirilmektedir?

Her yapım eki belli alanlarda sözcük türettiği gibi incelenmekte olan +()ş eki de akrabalık adları, kişi adları ve hitap sözcükleriyle daha yoğun kullanılmaktadır. Eklendiği sözcüklere sevgi ve küçültme anlamı katmaktadır.

2.1.1. Akrabalık Adlarına Eklenerek Yeni Sözcükler Yapar

Giresun'da, büyükler tarafından çocuklara sevgi gösterisinde bulunmak amacıyla *oğluş* sözcüğü kullanılmaktadır (Balci & Kaya, 2015, s. 277).

Anadolu ağızlarında +()ş eki, çoğunlukla akrabalık adlarına getirilerek o adlara sevgi ve küçültme anlamı katılmaktadır: *abaş* < *aba*+*ş*, *abuş* < *aba*+*ş*, *abiş* < *abi*+*ş*, *baboş* < *baba*+*ş*, *babuş* < *baba*+*ş* (Güngör, 2016, s. 344).

Elazığ yöresi söz varlığı üzerine yapılan çalışmada yöre ağzından derlenen metinlerin taranması aşamasında; *gakkoş*, *anoş*, *baboş* gibi sevgi sözcüklerine sıkça rastlanmıştır (Korkut, 2019, s. 25).

2.1.2. Kişi Adlarına Eklenerek Yeni Adlar Yapar

Türkiye Cumhuriyeti nüfus kütüğüne kayıtlı adlardan hareketle 15.288 madde başı ve toplamda 87.904 kişi adına yer verilen çalışmada kişi adlarına +()ş eki getirilerek oluşturulan ve kişi adı olarak kullanılan pek çok ad yer almıştır:

Abduş (Abdullah>Abdul+*ş*>Abduş) 131 kişiye, *Aliş* (<Ali-*ş*) adı 424 kişiye, *Gülüş* (<Gülo-*ş*<Gülo<Gülay) 19 kişiye, *İboş* (İbo+*ş*<İbo<İbrahim) 8 kişiye, *Meloş* (<Melo-*ş*<Mel-o<Melahat) 9 kişiye, *Zeliş* (<Zeli-*ş*<Zeliha) 211 kişiye ve *Zeyniş* (<Zeyni-*ş* <Zeyni< Zeynep) 67 kişiye ad olarak verilmiştir (Nişanyan, 2022).

Bir özel adın belli bir bölgeyi diğer bölgelerden ayıracak yoğunlukta kullanılmasına ad bilimci bölge denmektedir. Taşeli yöresinde *Babacık*>*baboş*, *Emine*>*Emiş*, *Mehmet*>*Memiş* adlarının yoğun kullanımı bu adlar bakımından yöreyi diğer yörelerden ayırmaktadır (Şahin, 2021, s. 22).

Bayraktar, renk adlarından özel ad yapımı konulu çalışmasında *Gögüş* (<gök+*ş*) adının gök renginden hareketle oluşturulmuş kişi adları arasında olduğunu, *Maviş* (<mavi+*ş*) adının mavi renk adından hareketle oluşan kişi adları arasında bulunduğunu ifade etmiştir (Bayraktar, 2014, s. 103-111).

TDK'nin Kişi Adları Sözlüğünde +()ş ekiyle türetilmiş sözcüklere yer verilmiştir: *Aliş* 'Ali adının halk dilinde değişmiş biçimi.', *İbiş* 'bk. İbrahim', *Memiş* 'Mehmet adının halk dilinde bozulmuş biçimlerinden biri' (Komisyon, Kişi Adları Sözlüğü, 2021).

2.1.3. Hitap Sözcükleri Yapar

Üniversite öğrencilerinin arkadaşlarına kullandıkları hitaplar üzerine yapılan bir çalışmada ekin gençler arasındaki kullanımıyla ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Çalışma ile eğitim fakültesinin sınıf, Türkçe, fen bilgisi, sosyal bilgiler ve matematik öğretmenliği bölümlerinin birinci ve dördüncü sınıfında öğrenim gören 576 öğretmen adayına "Günlük yaşamda arkadaşlarınıza hangi sözcüklerle hitap ediyorsunuz?" şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuş, öğrencilerden beş hitap sözcüğü yazmaları istenmiştir. Veriler, yazılı olarak toplanmıştır. 215 farklı hitabın yer aldığı çalışmada 16 hitabın +()ş ekiyle türetildiği görülmektedir: *ablişkom*, *aşkoş/aşkoşum*, *bebişkom*, *bebiş*, *bebişim*, *caniş*, *canişkom*, *kankiş*, *kankiştoşum*, *maviş*, *panpiş*, *tatlış*, *tatlışım*, *yavruş*, *zülfüş* (Aktaş & Yılmaz, 2017, s. 594).

Hitaplar konusunda hazırlanan tezin "Hitaplarda Güncel Eğilimler" başlığı altında +()ş ekiyle türetilen *babişkom*, *dodoşum*, *minnoş*, *nonoş*, *pompişim* adlarına da yer verilmiştir. Çalışmanın devamında internette yapılan taramalara ve gözlemlere, popüler kültür çalışmalarına dayanarak konuşma dilinde tespit edilen güncel kullanımlar arasında *mavişim*, *bebişim*, *bebiško*, *yavruşum*, *babiş*, *babişim*, *babiško*, *anniş*, *anniško*, *minnoşum*, *nonoşum*, *teyzoş*, *kuziş*, *abliş*, *abliško*, *bebişim*, *minnoş*, *ponpiş*, *ponpişim*, *tatlış* ve *tontış* sözcükleri de yer almıştır (Alkan Ataman, 2018, s. 672-676).

2.1.4. Diğer

Bebeğin karın ve mide bölgesiyle ilgili *dıbiş, dübüş, göbüş* sözcüklerinin küçültme ve sevgi bildiren +()ş ekiyle yapıldığı ifade edilmiştir (Güngör, 2016, s. 106). Yine aynı çalışmada çocuğun cinsel organıyla ilgili kullanıldığı ifade edilen sözcüklerden *apuş, duduş, kipiş, nunuş, ve tutuş* (Güngör, 2016, s. 107) sözcüklerinin tahlile muhtaç olmakla birlikte sonlarındaki ş'nin konu edilen ek olduğu düşünülmektedir.

Türkçede Çocukla İlgili Söz Varlığı adlı çalışmada tombul sözcüğünden türetilen dört ayrı sözcüğe ya da sözcük grubuna yer verilmiştir: *tombul+ş>tombiş /tomuş /tontoş /tontoroş /topuş topuş* (Güngör, 2016, s. 187).

Yumoş (<yumuşak+ş) sözcüğünün hayvan adı, oyuncak adı ve çeşitli marka adı olarak kullanıldığı ifade edilmiştir (Yücel & Halifeoğlu, 2017, s. 178).

3. EKİN SÖZCÜKLERE KATTIĞI ANLAMLAR

3.1. Eklendiği Sözcüklere Sevgi, Sevimlilik ve Okşama Anlamı Katar

Ekin birincil işlevi eklendiği sözcüklere sevgi, sevimlilik ve okşama anlamı katmaktır. Bu ekle oluşan sözcükler seslenme, çağırma ve hitap işleviyle de kullanılır.

Nitelik bildiren kirlî sözcüğüne, sevimlilik anlamını katmak için sevgi eki +()ş getirilerek *kirloş* sözcüğü yapılmıştır (Güngör, 2016, s. 187).

Esen, Mamuş sözünün Mehmet sözcüğünden gelişini *Mehmet>Mem+o> Memoş/ Memiş/ Mamuş* şeklinde açıklayarak sözcüğün “sevgi” bildirdiğini ifade etmiştir (Esen, 2009, s. 180).

3.2. Eklendiği Sözcüğe Küçültme Anlamı Katar

Ekin bu işleviyle tarihi süreçte sözcükler türettiği ancak günümüzde bu işlevinin net olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte bazı kaynaklarda ekin bu işlevinin devam ettiği ifade edilmiştir.

Maviş sözcüğünün kız adı olarak kullanıldığı ve +()ş ekinin burada küçültme işlevi gördüğü dile getirilmiştir (Bayraktar, 2014, s. 11).

3.3. Argo Anlamı Katar

Ekin, sözcüklere argo anlam kattığı argo sözlükteki sözcüklerden anlaşılmaktadır. Argo sözlüklerde bu ekle türetilmiş çok sayıda sözcük yer almaktadır: “*Abduş, anoş, keltoş, kömüş ‘davar, manda’, labuş, lantoş, lapış, lapuş, malbuş ‘Marlboro sigarası’, memiş, subiş, sübüş vb*” (Aktunç, 1998).

TDK'nin sözlüğünde yer alan *liboş ve kokoş* (Komisyon, Türkçe Sözlük, 2021) sözcüklerinin de +()ş eki ile yapılmış sözcükler olduğu bilinmektedir: *liberal> lib+o+ş> liboş ve kokona+ş>kokoş*

Bazı kaynaklarda *nonoş ve godoş* sözcükleri de +()ş eki ile türetilmiş sözcükler olarak yer almaktadır. Bu sözcüklerin kökeni sorgulandığında *godoş* sözcüğünün Ermenice olduğu ve *pezevenk* anlamında kullanıldığı görülmektedir (Komisyon, 2021). *Nonoş* sözcüğünün kökeni ise bilinmemektedir (Komisyon, Kubbealtı Lugatı, 2021). Dolayısıyla bu iki sözcüğün +()ş ekiyle türetilmediği söylenemez. Bununla birlikte *liboş ve kokoş* gibi sözcükler türetilirken *godoş ve nonoş* sözcüğünün yapısına öykünüldüğü söylenebilir.

4. EKİN BİRLİKTE KULLANILDIĞI EKLER (Ş+KO/+Ş[]M)

İsimden isim yapım eki +()ş aşağıda örneklendirilen iki farklı ekle birlikte yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu yoğun kullanım eklerde bazen kaynaşmaya kadar gitmektedir:

Slav dillerinden alınan +ka küçültme ekinin +ko şekline dönüştüğü ifade edilmektedir (Tietze, 2002, s. 1171). Sevgi ve okşamanın derecesi +ko eki ile birlikte kullanılarak artırılmaktadır: *baba+ş+ko>babişko, bebe+ş+ko>bebişko*.

Tietze, *anaçko/aneşko* sözcüklerini çözümlerken ana sözcüğüne *hypocoristicum* eki ç/ş'nin eklendiğini söylemiştir (Tietze, 2002, s. 171).

“Olumlayıcı anlamlar içeren sözcüklere gelen birinci tekil şahıs biçimbirimlerinin kullanımına *bebişim*, *canım*, *cicim*, *şekerim*, *güzelim*, *ballarım* gibi kullanımlarda rastlanır. Bu ögeler, sevgi ve benimsemenin dil kullanımlarındaki göstergeleridir” (Akata, 2018, s. 74). Bu kullanıma şunlar örnek verilebilir: *ballı+ş+m>ballışım*, *tatlı+ş+m>tatlışım*.

Sonuç

Türkçenin yazılı ilk eserlerinde az sayıda sözcükte görülen +()ş isimden isim yapım eki Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi dönemini inceleyen eserlerde görülmemektedir. Bununla birlikte yukarıda da örneklendiği gibi bu ek İbiş, Memiş, Fadiş gibi kişi adlarına eklenerek o dönemlerde de varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyetin ilk yıllarında yazılan eserlerde de ek yer almamaktadır. Ulaşılan kaynaklardan hareketle eke geniş yer veren Banguoğlu'nun 1974'te yayımlanan *Türkçenin Grameri* adlı eseri ek açısından bir dönüm noktası olarak düşünülebilir. Ekin dil bilgisi kitaplarına girmiş olması arkaik bir kalıntı olmadığını ve kullanımının arttığını düşündürmektedir.

Ekin işleklığının artmasıyla birlikte 1970'ten sonraki döneme ait dil bilgisi kaynaklarında eke karşı dört farklı tutum ortaya çıkmıştır: Bunlar, eke yer vermeyen kaynaklar, ekin işlek olmadığını söyleyen kaynaklar, eke yer verip ekin işleklığı hakkında fikir beyan etmeyen kaynaklar ve ekin işlek olduğunu dile getiren kaynaklardır. Diğer bir deyişle bu dönemde ek hakkında ortak bir kanaate ulaşılamamıştır.

Eklerin işleklğini tespitle ilgili çeşitli görüşler vardır. Sözlüklerde ekle türetilmiş sözcüklerin sayısına bakmak işleklığın geleneksel tespit yöntemidir. Bu yöntem daha çok eklerin kıyaslanması için kullanılabilir. İşleklığı artmaya başlamış ekle türetilen sözcüklerin tümü kısa sürede sözlüklere giremez. Dolayısıyla ele alınan ek için o yöntemin uygun olmadığı düşünülmüştür. Onun yerine sözlük ve akademik çalışmalar bir anlamda derlem olarak düşünülmüş ve o metinlerde bu ekle türetilmiş sözcükler ele alınmıştır.

Bu çalışmada ek, tarihî süreçte, günümüz Türk lehçelerinde ve özellikle Türkiye Türkçesinde farklı yönlerden ele alınırken sözlüklerde ve akademik çalışmalarda ekle türetilmiş 120 sözcüğe yer verilmiştir. Bunlardan 26 tanesi Türkçenin tarihî dönemlerinde ve çağdaş Türk lehçelerinde 94 tanesi ise çağdaş Türkiye Türkçesiyle ilgili sözlük ve akademik çalışmalarda geçmektedir.

Kaynaklarda geçen bu ekle türetilmiş sözcüklerin tümüne yer verilmemiştir. Bu ekle türetilmiş sınırlı sayıda kişi adına yer verilmiştir. Oysa yakıştırılabilen tüm kişi adlarına bu ek getirilerek iki heceli kişi adı yapılabilmektedir. Argo sözlüklerde bu ekle türetilmiş sözcüklerin bir kısmına yer verilmiş olup bu alanda da ekin yeni sözcük türetme potansiyeli vardır. Özellikle genç kuşak arasında hitap sözcükleri yapılırken bu ek yoğun şekilde kullanılmakta olup hemen hemen her sözcük bu ekle sevgi anlamı katılarak yeni bir sözcük yapılabilmektedir. Kaynaklarda geçen tüm örneklerde ek, sözcüklerin ikinci hecesine getirilmektedir. Ekten sonra başka ekler gelebilmektedir.

Sözcüklere sevgi, sevimlilik, okşama, küçültme ve argo anlamı katan +()ş eki yüzlerce sözcük yapmış ve yeni sözcük yapma potansiyeline sahip işlek bir ektir.

Kaynakça

- Akata, Z. H. (2018). Genel ağ dili seslenme ögelerinin toplumdilbilimsel sezdirimleri. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, XV(2), 63-83.
- Aktaş, E.-İ. Yılmaz (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapların toplumdilbilim açısından incelenmesi. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (59), 577-594.
- Aktunç, H. (1998). *Türkçenin büyük argo sözlüğü*. (1. Baskı). YKY.
- Alkan Ataman, H. (2018). *Türkiye Türkçesinde hitaplar*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

- Alper, M. (2011). *Mehmed Bin Pûlâd'ın "Terceme-i Yûsuf u Züleyhâ" adlı eserinin ses ve biçim yapısı*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Arslan, H. (1997). *Tarihî gelişimiyle Kazak Türkçesinde yapı ve görev bakımından isimler*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Ata, A. (2011). *Orhun Türkçesi*. (1. Baskı). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Balaban, F. (2019). *Müyessiretü'l-Ulûm (Türkiye Türkçesine aktarımı-dizinler)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Balcı, S. ve Kaya M. (2015). Divan-ü Lügati't Türk'ten Giresun sosyalantropolojisine uzanan söz varlığı. *UKHAD*, 1(3), 250-316.
- Banguoğlu, T. (1974). *Türkçenin grameri*. (1. Baskı). Baha Matbaası.
- Barış, G. (2007). *2 No.lu (H. 1299 – 1304 / M. 1883 – 1888) Yozgat şer'iyye sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Bayraktar, F. S. (2019). İşleklığı artan bir yapım eki: +sal, +sel. *Prof. Dr. Hidayet Kemal Bayatlı Hatıra Kitabı*. Şenyıldız Yayıncılık.
- Bayraktar, N. (2014). Türkçede kişi adlarında renk adları. *ACTA TURCICA*, VI(1), 1-15.
- Clauson, S. G. (2007). Türkçede sekizinci yüzyıldan önce kullanılan ekler. (U. Özalan, Çev.). *Dil Araştırmaları Dergisi*, I(1), 185-196.
- Coşkun, V. (2000). *Özbek Türkçesi grameri*. (1. Baskı). TDK.
- Çengel, H. K. (2005). *Kırgız Türkçesi grameri (Ses ve Şekil Bilgisi)*. (1. Baskı). Akçağ Yayınları.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2020). *Türk dili el kitabı*. (9. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Develi, H. (2018). *Osmanlı Türkçesi grameri I*. M. Duman, H. Bilteken, (Ed). (1. Baskı). Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Edizkun, H. (1999). *Türk dilbilgisi*. (6. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Eker, S. (2019). *Çağdaş Türk dili* (12. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Elcan, A. (2016). *Altay Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin karşılaştırmalı ses ve şekil bilgisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ardahan Üniversitesi.
- Emre, A. C. (1945). *Türk dilbilgisi*. (1. Baskı). TDK.
- Erdem, M. (2016). Türkçede türetkenlik ve türetkenliği ölçme yöntemleri. *Türkbilgi*, (32), 169-180.
- Eren, H. (1999). *Türk dilinin etimolojik sözlüğü*. (2.Baskı). TDK.
- Ergin, M. (1993). *Türk dil bilgisi* (21. Baskı). Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Esen, M. A. (2009). Ahıska Türklerinde kişi adları. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, X(16), 167-187.
- Gabam, A. V. (1995). *Eski Türkçenin grameri*. (M. Akalın, Çev.). (2. Baskı). TDK.
- Gedizli, M. (2012). Türkçede tek şekilli ve çok işlevli yapım ekleri. *Turkish Studies*, VII(4), 3351-3369.
- Gencan, T. N. (1971). *Dilbilgisi*. (2. Baskı). Fen Fakültesi Basımevi.
- Genç, G. (2005). *Eski Anadolu Türkçesinde isimden isim fiilden isim yapma ekleri ve fonksiyonları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Gülensoy, T. (2000). *Türkçe el kitabı*. (1. Baskı). Akçağ.
- Gülsevin, G. (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde ekler*. (1.Baskı). TDK.
- Güngör, O. C. (2016). *Türkçede çocukla ilgili söz varlığı*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Erciyes Üniversitesi.

- Hacısalihioğlu, M. (2012). Tuzcuoğulları. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (C. 41, ss. 451-453). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türkçenin Ekleri*. (2. Baskı). TDK.
- Karaoğlu, S. (2016). *Eski Anadolu Türkçesinde (14. yy.) türetim ekleri ve söz yapımı*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Kaya, H. (2014). *Doğu sahasında yazılan Hekimoğlu Satır Altı Kuran Tercümesi'nde kelime yapımı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Komasyon. (2022). *Kişi adları sözlüğü*. tdk.gov.tr. <https://sozluk.gov.tr/adresinden> 10.03.2022 tarihinde alınmıştır.
- Komasyon. (2022). *Türkçe sözlük*. tdk.gov.tr. <https://sozluk.gov.tr/adresinden> 10.03.2022 tarihinde alınmıştır.
- Komasyon. (2022). *Misalli büyük Türkçe sözlük*. <http://lugatim.com/>. adresinden 10.03.2022 tarihinde alınmıştır.
- Korkmaz, Z. (1989). Yazılı devirlerdeki gelişmelere göre eski Türkçenin yaşı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, XXXVII, 353-370.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi grameri* (3. Baskı). TDK.
- Korkmaz, Z. vd. (1992). *Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. (1. Baskı). Yükseköğretim Kurulu.
- Korkut, G. (2019). *Elâzığ yöresi ağızlarının isim söz varlığının tematik açıdan incelenmesi (ses, yapı, köken)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Miandoab, N. Z. (2018). Türk dilinde küçültme kavramı ve küçültme ekleri. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, XXII(1), 213-237.
- Nişanyan, S. (2022). "Türkiye kişi adları sözlüğü" <https://turkadlar.com/?ad=Babi%C5%9F&c=adresinden> 13.03.2022 tarihinde alınmıştır.
- Öztürk, E. (2017). *Eski Anadolu Türkçesi el kitabı*. (1. Baskı). Akçağ.
- Öztürk, R. (1994). *Yeni Uygur Türkçesi grameri*. (1. Baskı). TDK.
- Şahin, İ. (2021). *Adbilim*. (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Tietze, A. (2002). *Tarihi ve etimolojik Türkiye Türkçesi lügati (A-E)*. (1. Baskı). Simurg.
- Yücel, N. ve Halifeoğlu, M. (2017). Marka kişiliği algısı: sosyal medya markaları üzerine üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 27(2), 177-191.
- Yıldırım, G. (2011). *Türkçede benzerlik, eşitlik ifade eden isimden isim yapma ekleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Dr. Öğr. Üyesi Ünal KALAYCI

Çatışma Beyanı / Conflict Statement: Makalenin yazarı bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisinin bulunmadığını, herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmiştir.

Etik Beyanı / Ethical Statement: Makalenin yazarı "Etik Kurul İzni"ne gerek olmadığını beyan etmiştir.

Destek ve Teşekkür / Support and Thanks: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Yayımlanan makalelerde araştırma ve yayın etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)'nin editör ve yazarlar için yayımlanmış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.